

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مجموعه سوالات طبقه‌بندی موضوعی
مبانی استنباط حقوق اسلامی
اصول فقه

مؤلف: دکتر اسدالله لطفی
دانشیار دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)

سرشناسه	لطفی، اسدالله. ۱۳۴۰
عنوان و نام پدیدآور	مجموعه سؤالات طبقه‌بندی شده موضوعی مبانی استنباط حقوق اسلامی اصول فقه
مشخصات نشر	تهران: آراء سبز، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهر	۲۷۲ ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۹۲۳۸۷-۹-۸
وضعیت فهرست‌نویسی	فیا
موضوع	دانشگاه‌ها و مدارس عالی -- ایران -- آزمون‌ها
موضوع	فقه -- آزمون‌ها و تمرین‌ها (عالی)
موضوع	آزمون دوره‌های تحصیلات تکمیلی -- ایران
رده‌بندی کنگره	LB۲۳۵۳/۴ م ۶۴ ۲۶۵ ۱۳۹۰
رده‌بندی دیویی	۳۷۸/۱۶۶۴
شماره کتابشناسی ملی	۲۴۲۳۱۸۶

مؤسسه آموزش عالی آزاد چتر دانش

نام کتاب	مجموعه سؤالات طبقه‌بندی شده موضوعی مبانی استنباط حقوق اسلامی اصول فقه
رشته	حقوق
تدوین	اسدالله لطفی
ناشر	آراء سبز
مدیر تولید	فرزاد دانشور
صفحه‌آرایی	لیلی گنجی
طراح جلد	شیرین حیدری مقدم
سال و نوبت چاپ	اول - ۱۳۹۰
لینوگرافی	تندیس
چاپ و صحافی	تندیس نقره‌ای
شمارگان	۲۰۰۰
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۹۲۳۸۷-۹-۸
قیمت	۷۰۰۰ تومان

مرکز پخش: تهران - خیابان انقلاب - خیابان اردیبهشت (منبری جاوید) - کوچه نوروز - پلاک ۲۰
 مؤسسه چتر دانش تلفن: ۳-۶۶۹۷۱۵۳۲ و ۶۶۴۱۱۳۱۶
 کلیه حقوق برای مؤلف و ناشر محفوظ است.

فهرست

بخش اول: کلیات ۷

فصل اول: تعریف، موضوع و هدف اصول فقه ۹

فصل دوم: حکم و تقسیمات آن ۱۱

پاسخنامه

فصل اول: تعریف، موضوع و هدف اصول فقه ۲۳

فصل دوم: حکم و تقسیمات آن ۲۵

بخش دوم: مباحث الفاظ ۳۳

فصل اول: وضع الفاظ ۳۵

فصل دوم: أوامر و نواهی ۴۹

فصل سوم: مفاهیم ۵۵

فصل چهارم: عام و خاص ۶۵

فصل پنجم: مطلق و مقید، مجمل و مبین ۷۹

پاسخنامه

فصل اول: وضع الفاظ ۸۵

فصل دوم: أوامر و نواهی ۹۱

فصل سوم: مفاهیم ۹۳

فصل چهارم: عام و خاص ۹۷

فصل پنجم: مطلق و مقید، مجمل و مبین ۱۰۱

بخش سوم: ملازمات عقلیه ۱۰۳

فصل اول: اجزاء و مقدمه واجب ۱۰۵

فصل دوم: اجتماع امر و نهی و دلالت نهی بر فساد ۱۱۵

پاسخنامه

فصل اول: اجزاء و مقدمه واجب ۱۱۹

فصل دوم: اجتماع امر و نهی و دلالت نهی بر فساد ۱۲۳

بخش چهارم: أدله اجتہادی..... ۱۲۵

فصل اول: قرآن و سنت ۱۲۷

فصل دوم: اجماع و عقل ۱۳۵

فصل سوم: قیاس، استحسان و..... ۱۴۳

پاسخنامه

فصل اول: قرآن و سنت..... ۱۵۱

فصل دوم: اجماع و عقل..... ۱۵۳

فصل سوم: قیاس، استحسان و..... ۱۵۵

بخش پنجم: أدله فقهائی..... ۱۵۷

فصل اول: اصل برائت ۱۵۹

فصل دوم: اصل استصحاب ۱۷۱

فصل سوم: اصل تخییر ۱۹۹

فصل چهارم: اصل احتیاط ۲۰۵

پاسخنامه

فصل اول: اصل برائت..... ۲۱۵

فصل دوم: اصل استصحاب..... ۲۱۹

فصل سوم: اصل تخییر..... ۲۲۵

فصل چهارم: اصل احتیاط..... ۲۲۷

بخش ششم: تعارض أدله و اجتہاد و تقلید..... ۲۲۹

فصل اول: تعارض أدله..... ۲۳۱

فصل دوم: اجتہاد و تقلید..... ۲۴۷

فصل سوم: أماره و اصل..... ۲۵۱

پاسخنامه

فصل اول: تعارض أدله..... ۲۵۹

فصل دوم: اجتہاد و تقلید..... ۲۶۳

فصل سوم: أماره و اصل..... ۲۶۵

به نزد آنکه جانش در تجلی است همه عالم کتاب حق تعالی است
اگر یک ذره را بر گیری از جای خلل یابد همه عالم سراپای

« شیخ محمود شبستری »

در اینکه شریعت اسلام مشتمل بر احکام الزامی می باشد یک امر ضروری و بدیهی است و احتیاج به استدلال ندارد و این احکام الزامی هم که شامل واجبات و محرمات الهی است، متکفل سعادت بشر و در جهت تأمین مصالح مادی و معنوی آنهاست. از طرفی همه ی افعال اختیاری انسان از دیدگاه فقه اسلامی مشمول یکی از احکام تکلیفی پنجگانه است و بسیاری از این احکام و تکالیف دینی هم بدیهی و ضروری نیست بلکه اکتسابی و نظری است که برای اثبات آنها باید به ادله ی شرعی از قبیل کتاب، سنت، اجماع و عقل مراجعه نمود و با دقت نظر کارشناسانه در آنها تأمل کرد، برای استنباط و استخراج احکام فقهی شریعت اسلام از روی منابع یاد شده نیاز به قواعدی است که تحت عنوان «اصول فقه» بیان گردیده است. در نتیجه برای استنباط احکام شرعی از منابع آن نیازمند به علم اصول فقه هستیم، اصول فقه تنها علمی است که برای کمک کردن به اثبات احکام شرعی، تدوین یافته است، بنابراین هدف یا فایده ی علم اصول، کمک به استدلال نمودن برای استخراج احکام شرعی از ادله آنها است. اگرچه غرض از علم اصول یعنی هدفی که با در نظر گرفتن آن، علم اصول را به وجود آورده اند خاص و مخصوص فقه و احکام شرعی است لیکن، منفعت آن نسبتاً عام و عمومی است یعنی نه تنها فقیه از آن استفاده می کند بلکه هر کس با حکم و قانون سروکار دارد و در حقوق موضوعه مطالعه می کند از اصول فقه نیز بهره مند می شود و هر اندازه یک حقوقدان در اصول فقه آشنا باشد در استنباط مقاصد قانونگذار و حل و فصل قضایای حقوقی و وضع و رفع قانون، نیرومندتر و ماهرتر می گردد. مثلاً در علم اصول فقه از دلالت الفاظ، اوامر، نواهی، عام و خاص، مطلق و مقید، مجمل و مبین، تعارض ادله، اصول عملیه و غیره بحث می شود. در اکثر قوانین این نوع موضوعات هم وجود دارد و می توان از این اینگونه مباحث در آن قوانین استفاده کرد البته باید دید بر حسب قوانین هر کشوری به چه میزان می توان از اصول فقه در حقوق موضوعه ی آن کشور استفاده نمود. بنابراین استنباط احکام شرعی فایده ی علم اصول است و استنباط احکام حقوقی، منفعت این علم می باشد. البته در سیستم حقوقی اسلام شاید بتوان گفت که استنباط احکام حقوقی نیز فایده ی علم اصول است زیرا استنباط احکام حقوقی چندان تفاوتی با استنباط احکام شرعی ندارد به همین دلیل است که فقهاء شیعه تأکید دارند که در سیستم حقوقی اسلام قاضی باید مجتهد باشد.

علم اصول قدرت تفکر و استدلال را در انسان نسبت به احکام و معارف دینی افزایش می دهد و عقلانیت آدمی را شکوفا می سازد چرا که علم اصول، منطق فقه است. تعقل در فقه و به دنبال آن تعبد به احکام در پرتو آشنایی با علم اصول و به کار بردن قواعد آن در علم فقه حاصل می شود، غبار تقلید کورکورانه و نا به جا در اثر رشد و گسترش علم اصول و توجه به قواعد اصولی است که از سیمای فقاہت برکنار می شود، ادله و نصوص شرعی کتاب و سنت

محدود و متناهی است ولیکن حوادث و قضایای عارض بر انسان در عرصه‌ی طبیعت و اجتماع نامحدود و نامتناهی است و هرگز ادله‌ی متناهی و محدود به حوادث و احکام نامحدود و نامتناهی، اشراف و احاطه پیدا نمی‌کند جز از طریق اجتهاد و کلید باب اجتهاد هم صرفاً قواعد اصول فقه می‌باشد و مهمترین ابزار و وسیله‌ی اصلی استنباط احکام که در اختیار مجتهد قرار دارد علم اصول فقه است، همچنین مقارنه و تطبیق قوانین مختلف در کشورهای اسلامی و تطبیق و مقارنه‌ی فقه مذاهب اسلامی و دقت و تأمل در صحت و سقم ادله و قوت و ضعف مبانی فقهی در پرتو آگاهی و توجه به دانش اصول فقه مذاهب حاصل می‌گردد.

یکی از دروسی که در آزمونهای کارشناسی ارشد فقه و بویژه آزمون کارآموزی وکالت نقش قابل ملاحظه‌ای در موفقیت داوطلبان این آزمونها دارد درس اصول فقه می‌باشد که بیشتر جنبه استدلالی و تحلیلی دارد متأسفانه آنچنان که باید و شاید این درس در دوران تحصیلات دانشگاهی خصوصاً در رشته حقوق مورد مطالعه واقع نمی‌شود لذا برای اینکه داوطلبان در آزمون وکالت بتوانند سؤالات چهارگزینه‌ای اصول فقه را پاسخ صحیح دهند نیازمند مطالعه عمیق و اساسی قواعد اصول فقه بوده که بخش عمده این موفقیت در اثر تمرین و ممارست در سؤالات اصول فقه که در آزمونهای مختلف سالهای گذشته برگزار گردیده حاصل می‌شود.

در کتاب حاضر بیش از ۱۰۰۰ سؤال چهار گزینه‌ای اصول فقه آمده است که شامل سؤالات آزمون وکالت، کارشناسی ارشد فقه و حقوق، حقوق خانواده و سؤالات تألیفی بوده و بسیاری از آن سؤالات که نیاز به توضیح داشته، به طور تشریحی توضیح داده شده است همچنین سؤالات در شش بخش کلی به ترتیب مباحث اصولی قرار داده شده و هر بخش نیز به تناسب گستردگی سؤالات در چند فصل به طور موضوعی فصل بندی شده است که سؤالات مربوط به هر فصل تحت عنوان همان فصل قرار گرفته است.

در پایان لازم می‌دانم از مدیر محترم مؤسسه‌ی آموزشی و حقوقی چتر دانش و مدیر مسئول انتشارات آراء سبز جناب آقای فرزاد دانشور که چاپ و انتشار کتاب «مجموعه سؤالات طبقه بندی موضوعی اصول فقه» را به عهده گرفتند تقدیر و تشکر نموده و توفیق بیشتر ایشان را از خداوند متعال مسألت می‌نمایم .

وَمِنْ اللَّهِ التَّوْفِيقُ وَ عَلَيْهِ التَّكْلَانُ

اسدالله لطفی

دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)

تابستان ۱۳۹۰